

Vzpomínky na ty, co se domů nevrátili

Sedmadvacátý leden je dnem, kdy si připomínáme Den památky obětí holocaustu. Už v počátcích okupace Československa se přistoupilo k postupnému řešení takzvané židovské otázky.

Židovské obyvatelstvo v Protektorátu muselo čelit jak antisemitským postojům, tak represím, kterých postupně přibývalo. Jednotlivá omezení a zákazy se hromadily do takové míry, až židovské obyvatelstvo nesmělo takřka nic.

Židovští občané museli odevzdat veškeré cennosti (šperky z drahých kovů, hodinky, stříbrné přebory) nebo i uvolnit svoje byty a domy pro účely Třetí říše. Některá opatření se týkala zákazu nakupování určitých potravin nebo obchodů, kam tito občané nesměli chodit.

Postupně následovalo opatření za opatřením. Byl zakázán přístup do sfér kulturního života, jakými bylo kino či divadlo, do parků, hotelů a dalších podniků. Vzdělání lidé nesměli dál vykonávat svoji práci, a děti byly postupně vyloučeny ze škol.

Práce na úřadech už byla pro židovské úředníky nedostupná, zákaz se týkal i učitelů, právníků a notářů. Lékaři

PAMÁTKA OBĚTÍ. Pamětní deska židovským obětem nacismu na vsetínském hřbitově.

Foto: archiv Muzea regionu Valašsko

směli nadále vykonávat praxi jen v rámci rodiny nebo židovské komunity.

Veškerá omezení zasahovala do nejzákladnějších principů lidské existence a omezovala i ty nejzákladnější svobody. Vrcholem této segregace bylo v roce 1941 označování obyvatel žlutou hvězdou. Pod hrozbou trestu byly jakékoliv pokusy o pomoc ze strany ostatních obyvatel postupně umlčeny. Na Valašsku se tato opatření týkala přibližně pěti set občanů. Po represích se přistoupilo k další fázi řešení židovské otázky, kterou byly transporty do terezínského ghetta na podzim 1942.

Tím se mělo židovské obyvatelstvo shromáždit a zároveň oddělit od zbytku obyvatel Protektorátu. Některé transporty dál směřovaly do pracovních táborů a další část obyvatelstva zase pokračovala dál na Východ za téměř jistou smrtí v jednom z koncentračních táborů. Z nich se zpátky vrátily necelé dvě desítky obyvatel Valašska.

Z památek, u kterých bychom si mohli tyto události připomenout, mnoho nezůstalo. Byly zničeny, zanikly, nebo se už dneska využívají k jiným účelům.

Andrea Mrštinová, historik Muzea regionu Valašsko